

Úvodník

Fraňo P., Jakúbeková M.

Odchádzanie

Rok 2021 bude u mňa asi navždy spojený s motívom odchádzania či už fyzického, metaforického alebo akéhokolvek iného. Vo februári a marci tohto roku navždy odišli dvaja ľudia, ktorí pre mňa a moju študentskú generáciu stelesňovali prototypy humanisticky orientovaných pedagógov a vedcov. V profesorovi Danielovi Škovierovi a Richardovi Marsinovi sa spájala akási aristokratická noblesa s ľudovým človečenstvom a obsiahlou odbornou erudíciou. Pre viacerých z nás sa stali „páni profesori“ nikdy nedosiahnuteľnými vzormi a akýmisi prvkami stability, ktoré tu neustále boli, až sa jedného dňa ukázalo, že tu už s nami nie sú. Ak by sme si chceli vypožičať termín z rímskej literárnej praxe, tak obidve tieto osobnosti sa dozaista stali *exemplami*, t. j. nasledovaniahodnými príkladmi správania sa človeka tak vo vzťahu k profesijnej činnosti, ako aj ku kolegom a študentom, s ktorými prichádzali každodenne do styku. Po ich odchode tu ostalo akési prázdno, ktoré akoby nemal kto zaplniť.

Až náhly odchod môjho mladého kolegu Juraja Odorčáka v septembri tohto roku ma však upozornil na to, že úlohu *exempli* postupne prebrala aj mladšia generácia, ktorá už tiež odchovala vlastných absolventov. Počas niekoľkých spomienkových rozhovorov s jeho kamarátmi, priateľmi či študentami som si uvedomil, že pre viacero z nich predstavoval práve Juraj reprezentatívny vzor človeka-filozofa. Priznám sa, že ako generačnému kolegovi mi tento rozmer jeho osobnosti unikal, respektíve nikdy mi ani na um neprišlo, že pre niekoho by

už niekto z mojej generácie mohol byť vzorom. Avšak istá rituálnosť jeho správania, introvertnosť, britký humor, premýšľavý charakter a analytické myslenie z neho urobili v očiach mnohých ľudí *exemplum* filozofa. A naozaj, stačí si prečítať jeho články alebo pozrieť si niektoré jeho prednášky a každý asi pochopí, že bol stelesnením inšpiratívneho a originálneho filozofa, ktorého myslenie sa vymykalo bežnému štandardu. Tak ako naša generácia vzhládala k slovutným pánom profesorom, mladšia si svoje vzory našla už aj medzi nami. O to väčšmi ma mrzí, že o jeden takýto vzor navždy prišla.

Mária Jakúbeková, mladá slovenská poetka a laureátka prémie Ceny Ivana Kraska za rok 2020 za dielo *#Vykrivenie*, ktorá na Juraja spomína ako na pedagóga, kolegu a priateľa do nečasu, krátko po jeho smrti napísala báseň, ktorá asi vyjadruje pocity nás všetkých, ktorí sme Juraja osobne poznali. Ostáva tak už len na záver povedať: „Juraj, prepáč, že sme včas nerozpoznali o čo ti ide ...“

#Incubus

tma, ktorú si si ukradol
tma, ktorú si pred nami skrýval v mlčaní
vynára sa v hĺbinách tvojej mysle, akceleruje, zhmotňuje sa do vln cunami

nechali sme bezbranného chlapca zavretého v hlave skutočného génia
doliehali naňho krízy empirického sveta
videl ich spoza Platónovej jaskyne inteligibilnými očami
(o pár dní sa za našu slepotu budeme nenávidieť)

už dávno nevnímaš čaro okamihu – si osvietenec s vypnutými emóciami
(o pár dní nám to všetkým ukážeš)

necháš nás samých - v čudnom svete dymu, ticha, paranoje
znudených pofidérnymi myšlienkami, ktoré vyprodukovali naše hlavy za úsvitu
zrobených cudzími domnienkami ľudí, ktorých poznáme z počutia
budeme chodiť ako bez duše okolo náhrobku génia s tragickým pohľadom
hrať potrebné klišé každodennosti, aby sme neskĺzli do rovnakých šlapají

niekoľko nocí nebudeme schopní zaspáť
tvoje karenty sa stanú relikviami tvojho rozhodnutia
polnočné čety budeme čítať dookola
aby sme preskenovali pozostalosť krehkej duše bezbranného chlapca
a našli hľadané

zacyklil si nás v nietzscheovskej slučke večného návratu rovnakého
všetky cesty vedú do apoziopézy, tvoja sa utrhla
cítíme pocit kolektívnej viny
zostal po tebe len nezrozumiteľný výrok Kurta Cobaina^[1]

P o z n á m k y

^[1] „Nikto nikdy nepochopí, o čo mi ide“ (Kurt Cobain)

Báseň je súčasťou knihy: Jakúbeková, M.: *#Erised*. Banská Bystrica: Signis, 2021.

doc. Mgr. Peter Fraňo, PhD.
Katedra filozofie a aplikovanej filozofie
FF UCM v Trnave
Nám. J. Herdu 2
917 01 Trnava
e-mail: peter.frano@ucm.sk

Mgr. Mária Jakúbeková
Absolventka štúdia filozofie na KU v Ružomberku
Laureátka prémie Ceny Ivana Kraska za rok 2020 za dielo *#Vykrivenie*
e-mail: majka.jakubekova@gmail.com